

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ
ТВАРИННИЦТВА

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

В.о. завідувача кафедри, доцент

 Тетяна ПУШКАР
«2» вересня 2024 р.

«ПОГОДЖЕНО»

Директор ІНІ БА, доц.

 Олена БЕЗАЛТИЧНА
«2» вересня 2024 р.

«ПОГОДЖЕНО»

Проректор з науково-педагогічної
та методичної роботи, доц.

 Інна МАЛЕЦЬКА
«2» вересня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ
ВИРОБНИЧА СПЕЦІАЛЬНО-ТЕХНОЛОГІЧНА
ПРАКТИКА

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	другий (магістерський)
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	20 «Аграрні науки та продовольство»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ	Навчально-науковий інститут біотехнологій та аквакультури

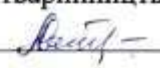
ОДЕСА – 2024

Робоча програма виробничої спеціально-технологічної практики для здобувачів за освітньо-професійної програми «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва» спеціальності 204 «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

Розробник: Алла КИТАЄВА, доктор с.-г. наук, професор кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

В.о. завідувача кафедри технології виробництва
і переробки продукції тваринництва
к.с.-г.н., доц. Тетяна ПУШКАР

Гарант освітньої програми
Технологія виробництва
і переробки продукції тваринництва,
д. с.-г. н., проф. Алла КИТАЄВА

1. ОПИС ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Найменування показників		Галузь знань, спеціальність, освітня програма здобувача вищої освіти		Характеристика освітнього компонента					
Кількість кредитів – 10,5 1 маг.		Галузь знань 20 – «Аграрної науки та продовольство»		денна форма навчання		заочна форма навчання			
Модулів – 2				Обов’язкова					
Змістових модулів – 2		Рік підготовки:							
Загальна к-ть годин				1-й		1-й			
денна				заочна		Семестр			
1 маг – 315 год				1 маг – 315 год		1-й		1-й	
Тижневих годин для денної форми навчання – 45 год, для заочної форми навчання – 45 год				Лекції					
				–		–		–	
				Лабораторні					
				–		–		–	
				Практичні, семінарські					
				–		–		–	
				Самостійна робота					
				315 год		315 год			
				Індивідуальні завдання:					
				–		–		–	
Вид контролю:									
українська				залік		залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 0 /315 (1 маг. курс;

для заочної форми навчання – 0 /315 (1 маг. курс);

2. МЕТА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Виробничу спеціально-технологічну практику здобувачів спеціальності 204 «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва» проводять з метою узагальнення і вдосконалення здобутих знань, практичних умінь та навичок, оволодіння професійним досвідом то готовності їх до самостійної роботи.

Виробнича спеціально-технологічна практика за фахом є кінцевим, заключним етапом освітнього процесу в підготовці майбутніх фахівців до самостійної роботи. Під час її проходження здобувачі виконують індивідуальні завдання, пов'язані з темою наукового дослідження, яке націлює здобувача на проведення самостійної наукової роботи із нагромадження, аналізу і обробки інформації для підготовки магістерської роботи, що дає змогу виявити рівень засвоєння випускником теоретичних знань та набуття практичних умінь і навичок, здатність до самостійної роботи за обраною спеціальністю.

Мета виробничої практики:

Під час практики здобувачам необхідно досягти наступних результатів:

- засвоїти технологічні процеси в ній чи іншій галузі племінного і товарного тваринництва, виробництва та переробки продукції;
- набути навичок здійснення технологічних заходів у виробничих умовах;
- оволодіти методами племінного і виробничого обліку у тваринництві;
- оволодіти технологічними процесами з переробки і зберігання тваринницької продукції;
- оволодіти методиками контролю якості продукції, що виробляється, та її сертифікації;
- сформувати уміння з організації і управління виробництвом, ринковими механізмам господарювання, організації оплати праці, створення безпечних і здорових умов праці;
- оволодіти методами аналізу економічної ефективності ведення тваринництва;
- засвоїти особливості передового досвіду технологів і особливості роботи кваліфікованих працівників тваринницьких, переробних та інших підприємств;
- сформувати уміння з організації заходів в умовах тваринницьких та переробних підприємств із питань екологічної безпеки і цивільної оборони, охорони навколишнього середовища;
- виконати збір матеріалів відповідно до виданого керівником практики від університету завдання, а також накопичити матеріали (або поставити досвід) за темою магістерської роботи.

Завдання виробничої практики:

- вивчити організацію, в якій практикант проходив виробничу спеціально-технологічну практику;
- вивчити трудове законодавство та засвоїти права, обов'язки посадових осіб і фахівців;

- набути досвід роботи, які проводяться в організації, де практикант проходив виробничу спеціально-технологічну практику;
- збір матеріалів для виконання магістерської роботи згідно однієї із тем, затвердженої кафедрою факультету (на якій буде виконуватись робота) та обраною практикантом (з погодження та консультації керівника практики).

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати проходження виробничої спеціально-технологічної практики:

У період практики здобувач повинен:

- отримати інструкцію із техніки безпеки на робочому місці, вивчити правила охорони праці, дотримуватися правил техніки безпеки і виробничої санітарії;
- виконувати види робіт, що передбачені змістом практики, а також завдання керівника практики від господарства, підприємства;
- дотримуватися діючих на підприємстві правил внутрішнього розпорядку;
- відповідати за виконану роботу і її результати на рівні зі штатними працівниками;
- активно впроваджувати на підприємстві прогресивні методи роботи;
- брати участь у виробничих нарадах і громадському житті колективу;
- проводити бесіди з працівниками тваринницьких та переробних підприємств, щодо обслуговування тварин, виробництва і переробки продукції тваринництва;
- проводити профорієнтаційну роботу серед випускників сільських шкіл;
- систематично вести щоденник практики за встановленою фермою;
- зібрати матеріали для виконання магістерської роботи;
- оформити звіт про проходження практики і протягом тижня після завершення практики захистити його перед комісією відповідної кафедри.

Після закінчення практики здобувач повинен:

- отримати характеристику з виробництва, підписану керівником підприємства та завірену печаткою;
- завірити відомості з переліком виконаних робіт;
- завірити щоденник та звіт підписом керівника практики від господарства та печаткою (круглою).

Здобувачі, які не виконали програму практики, не допускаються до екзаменаційної сесії і відраховуються з університету.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Виробнича спеціально-технологічна практика є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття освітнього ступеня магістра спеціальності 204 «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва».

Здобувачі проходять виробничу спеціально-технологічну практику на 1-му курсі магістратури на *базах практик* навчально-наукового інституту біотехнології та аквакультури, з якими укладено договори.

Керівництво практикою здійснюють з однієї сторони викладачі кафедр навчально-наукового інституту біотехнології та аквакультури, а з іншої – керівники або ведучі спеціалісти підприємства чи організації, де здобувач буде проходити виробничу практику.

Відправлення на виробничу спеціально-технологічну практику здобувачів другого (магістерського) рівня за спеціальністю 204 «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва» здійснюється згідно наказу ректора університету, де вказується термін проведення і бази практики, керівники практики, а також відповідальні особи за техніку безпеки і охорону праці. До наказу по виробничій спеціально-технологічній практиці додається список здобувачів, де по прізвищах записано місце проходження практики.

Перед відправленням здобувачів на місця проходження виробничих спеціально-технологічних практик на навчально-наукового інституту біотехнології та аквакультури проводяться загальні збори, на яких присутні всі керівники практики. Відповідальний за техніку безпеки проводить інструктаж, здобувачі розписуються в журналі по техніці безпеки, отримують направлення на практику і методичні вказівки.

На факультеті розроблено «Пам'ятку керівникам практик на виробництві», які є на всіх базах практик факультету. Також при відправці на базу практики, з якою підписаний довгостроковий договір, видається список здобувачів, що проходять практику на даному підприємстві та вибирається бригадир, що відповідає за явку всіх здобувачів та поведінку під час практики.

Виробничу спеціально-технологічну практику здобувач проходить в певній організації як практикант (стажист), куди він відправлений згідно наказу по факультету.

Керівник практики від виробництва організовує методичне керівництво проходження практики та послідовність збору матеріалів, які необхідні для розробки дипломної роботи; разом зі здобувачем складає календарний план, в якому встановлюється порядок і термін доручень виробництва і кафедри.

Виробничі завдання в період практики здобувач виконує відповідно до діючих на цей період інструкцій і вказівок (обсяг навантаження, якість виконуваної роботи, трудова дисципліна та інше) та звітує про них керівникові, закріпленому за ним відповідно до наказу в організації. Здобувач несе повну відповідальність за

своєчасне і якісне виконання робіт в умовах виробництва згідно складеного календарного плану.

У період виробничої спеціально-технологічної практики кожен здобувач повинен вести *щоденник*, в якому щодня записуються види виконання робіт і їх характеристика. Щоденник виробничої практики включає наступні розділи:

- календарний план роботи,
- виробнича практика,
- охорона праці,
- виробничі екскурсії,
- допомога виробництву,
- робота здобувачів по вивченню нових досягнень науки і техніки,
- висновки та пропозиції здобувача по практиці,
- характеристика здобувача.

Щоденник завіряється підписом і печаткою керівника організації, в якій здобувач проходив виробничу спеціально-технологічну практику.

Характеристика на здобувача видається здобувачам за місцем проходження виробничої спеціально-технологічної практики. В ній повинні бути відображені наступні моменти:

- відношення здобувача до роботи;
- уміння застосовувати набуті теоретичні знання при вирішенні практичних завдань;
- комунікабельність в колективі;
- участь в громадській роботі;
- оцінка за виробничу практику.

Після закінчення виробничої спеціально-технологічної практики і повернення в університет здобувачі здають *звіти* у складі: щоденник, направлення та характеристика з підприємства, завірені підписом керівника бази практики і печаткою. Без наявності щоденника та характеристики здобувача виробнича практика не зараховується.

Під час проходження виробничої спеціально-технологічної практики, ведення щоденника і написання звіту здобувач користується підручниками, посібниками, інструкціями, вказівками і іншою спеціальною літературою.

Звіт з виробничої спеціально-технологічна практики перевіряється викладачем-керівником практики, який дає письмовий висновок про якість, повноту і відповідність вимогам щодо оформлення звіту і документів, які до нього надаються, а також пропозиції про допуск до захисту і оцінку.

5. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ СПЕЦІАЛЬНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

№	Змістовний модуль, теми змістовних модулів	Години	
		денна	заочна
		1 маг	1 маг
Змістовий модуль 1. Організаційна діяльність профільного підприємства			
1.1	Проведення установчих зборів та інструктажу з техніки безпеки під час проходження практики	8	8
1.2	Зустріч з керівництвом установи, у якій здобувач буде проходити виробничу практику. Вивчення правил з охорони праці і безпеки життєдіяльності під керівництвом керівника практики від виробництва.	8	8
1.3	Вивчення структурних підрозділів підприємства та їх функціональних обов’язків, матеріально-технічної бази підприємства	8	8
1.4	Вивчення сфери діяльності підприємства.	16	16
	Усього годин	40	40
Змістовий модуль 2. Виробнича діяльність профільного підприємства			
2.1	Ознайомлення з видами робіт (на прикладі конкретного організації), що виконуються підрозділами підприємства	48	48
2.2	Опанування методикою та технологіями діяльності підприємства, що технології виробництва та переробки продукції тваринництва	205	205
2.3	Систематизація зібраних матеріалів і формування звіту	8	8
2.4	Оформлення звіту з виробничої спеціально-технологічної практики	8	8
2.4	Захист та здача звіту по практиці	6	6
	Усього годин	275	275
	Всього	315	315

6. ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ СПЕЦІАЛЬНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Змістом виробничої спеціально-технологічної практики «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва» є комплекс технологічних процесів, які проводяться в організації, де практикант проходив виробничу практику.

Програмою виробничої спеціально-технологічної практики передбачено:

- оцінити системи і способи утримання тварин;
- принципи формування технологічних груп тварин за їх виробничим використанням і фізіологічним станом;
- оцінити технологічні властивості тварин, їх відповідність вимогам промислової технології виробництва;
- організувати бонітування тварин залежно від їх відповідності вимогам промислової технології виробництва;
- вносити корективи в систему годівлі та утримання тварин відповідно до їх фізіологічного стану і продуктивності;
- визначити відповідність селекційних методів і прийомів розведення тварин вимогам прогресивних технологій;
- оцінити соціальні та економічні наслідки впровадження сучасних технологій виробництва продукції;
- розробити моделі технологічного процесу, застосовуючи персональний комп'ютер та сучасні методики;
- організовувати підприємство на базі державної і приватної форми власності;
- визначити економічну ефективність виробництва продукції у підприємницьких структурах;
- застосовуючи лабораторне обладнання і прилади, оцінювати і прогнозувати продуктивність тварин;
- підбирати та аналізувати методи і методики досліджень, надаючи пояснення одержаним результатам.

Під час практики здобувач має брати активну участь у вивченні технології виробництва і переробки продукції тваринництва, розробці та впровадженні засобів, що сприяють кращій організації роботи галузі і збільшенню виробництва продукції тваринництва, в розробці найбільш ефективних заходів годівлі і утримання тварин, в поліпшенні організації виробничих процесів на основі даних науки та передової практики, контролювати хід виконання виробничих завдань бригадами і фермами. Зміст технологічної практики залежить від спеціалізації господарства чи підприємства.

Обов'язковими питаннями для вивчення є:

- характеристика господарства (розташування; спеціалізація; стан галузі рослинництва);
- стан галузі тваринництва за видами (поголів'я, в т.ч. маточне, валове виробництво продукції, продуктивність);
- технологічний процес галузі;
- структура і характеристика цехів із переробки продукції;
- аналіз виробничо-економічних показників.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань здобувачів з освітнього компонента «Моделювання технологічних процесів у тваринництві з використанням ІТ-інтелекту» здійснюється у формі поточного, модульного (рубіжного) та підсумкового контролів, які передбачені «Положенням про систему оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 227-заг від 22 вересня 2023 року.

Якість засвоєння змісту освітнього компоненту (незалежно від форми контролю) в Університеті **оцінюється** за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу (чотирибальну – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» чи вербальну – «зараховано», «незараховано») та шкалу ЄКТС згідно з таблицею 2.

Таблиця 2.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Екзамен	Залік
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
1-34	F		

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання наведена в таблиці 3.

Реалізація основних завдань оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Університеті досягається системними підходами до оцінювання та комплексністю застосування різних видів контролю.

Здобувач вищої освіти, який не брав участь у виконанні всіх видів робіт, передбачених робочою програмою або не склав модульний контроль, має право на його відпрацювання, відповідно до графіку відпрацювань, затвердженого кафедрою технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

З метою підвищення мотивації до систематичної активної роботи протягом усього періоду навчання за відповідним освітнім рівнем вищої освіти, переорієнтацію їхніх цілей з отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, умінь та навичок; систематизації знань та активне їх засвоєння упродовж навчального року; подолання елементів суб'єктивізму під час оцінювання знань в Університеті передбачена **накопичувальна система оцінювання знань здобувачів вищої освіти**.

За накопичувальною системою підсумкова оцінка в балах з освітнього компонента розраховується як сума балів отриманих здобувачем вищої освіти за змістові модулі, відвідування на заняттях та за додаткові види робіт з компоненту (активна участь в роботі наукового гуртка кафедри, підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.і., доповідь на науковій студентській конференції, призове місце в олімпіаді, підготовка наукової публікації, виконання індивідуального завдання, участь у вдосконаленні навчально-методичної бази кафедри тощо) (табл. 4.).

Таблиця 3.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шаклами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90 - 100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82 - 89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74 - 81	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64 - 73	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60 - 63	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Приклад оцінювання навчальної практики

Пояснювальна записка	Захист звіту	Сума балів
До 50 балів	До 50 балів	100

Критерії оцінки звіту про практику.

I. Найвища якість звіту (95-100% від максимальної кількості балів) повинна відповідати таким вимогам:

- 1) повне та вичерпне викладення матеріалу, яке використовувалося під час опрацювання відповідного розділу;
- 2) повний склад необхідних додатків, які вимагаються відповідним розділом практики (копії документів, аналітичні та статистичні матеріали тощо);
- 3) актуальність і достовірність поданої у звіті інформації;
- 4) дотримання вимог щодо змісту та оформлення структурних частин програми практики.

II. Посередня якість звіту (50-95% від максимальної кількості балів) визначається у випадку, якщо наявний хоча б один із зазначених нижче пунктів:

- 1) неповне викладення матеріалу або неповна відповідність змісту роботи вимогам програми практики (50–75% охоплення зазначених у програмі проходження практики за відповідною дисципліною питань);
- 2) неповний склад додатків, які вимагаються відповідним розділом практики (50–75% необхідних додатків);
- 3) неактуальність або застарілість поданої у звіті інформації;
- 4) недотримання вимог щодо змісту та оформлення структурних частин програми практики.

III. Незадовільна якість розділу звіту (0-50% від максимальної кількості балів) визначається у випадку, якщо наявний хоча б один із зазначених нижче пунктів:

- 1) одночасно присутні два чи більше критеріїв, що відповідають оцінці в 0 балів;
- 2) неповне викладення матеріалу або неповна відповідність змісту роботи вимогам програми практики (менше 50% охоплення зазначених у програмі проходження практики за відповідною дисципліною питань);
- 3) неповний склад додатків, які вимагаються відповідним розділом практики (менше 50% необхідних додатків);
- 4) недостовірність поданої у звіті інформації.

Критерії оцінки захисту звіту про виробничу спеціально-технологічну практику.

I. Найвища якість захисту звіту про практику, яка оцінюється в 95-100% від максимальної кількості балів, повинна відповідати таким вимогам:

- 1) вільне володіння змістом роботи, яка проводилася на практиці, чітке розуміння суті виконання робіт на виробництві та володіння здобутками науки у цій царині;
- 2) повне знання відповідного матеріалу.

II. Захист звіту про практику оцінюється в 50-95% від максимальної кількості балів, якщо:

1) відносно захисту на найвищий бал немає відповідності хоча б одному з пунктів, зазначених вище;

2) при розкритті змісту питання в цілому правильно за зазначеними вимогами зроблені значні помилки під час визначення терміну прийняття чи назви змісту в цілому правильно зазначеного інструктивного матеріалу.

III. Відповідь на питання оцінюється в 0-50% від максимальної кількості балів, якщо:

1) відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття двох чи більше пунктів, зазначених у вимогах до нього;

2) одночасно наявні обидва типи недоліків, які окремо характеризують критерій оцінки в 95-100% від максимальної кількості балів;

3) характер відповідей дає підставу стверджувати, що особа яка захищає звіт про практику, неправильно зрозуміла зміст практики і тому не відповідає на питання по суті, припустилася грубих помилок у змісті відповіді.

Відповідно до «Положення про систему оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 227-заг від 22 вересня 2023 року здобувач вищої освіти має право на автоматичне зарахування відповідних балів за освітній компонент, підвищити оцінку з освітнього компонента, право на перескладання підсумкового контролю з освітнього компонента.

У випадках конфліктної ситуації за мотивованою заявою здобувача вищої освіти чи викладача, деканом факультету/директором інституту створюється комісія для приймання підсумкового контролю, до якої входять завідувач кафедри (провідний викладач) і викладачі відповідної кафедри, представники деканату та органу студентського самоврядування.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичні вказівки

1. Китаєва А.П. Методичні вказівки для проведення спеціально-технологічної практики здобувачам спеціальності 204 «Технології виробництва та переробки продукції тваринництва» /Китаєва А.П. – Одеса, ОДАУ, 2023. – с. 21.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бірта Г. О. Товарознавча характеристика продукції свинарства/ Г. О. Бірта. – Київ: Центр учбової літератури, 2011. – 144 с.
2. Вирощування ремонтного молодняка/ [І. І. Ібатулін, А. І. Сиров, Л. М. Цицюрський та ін.] .- Київ: Урожай, 1993.- 248 с.
3. Власенко В.В. Ветсанекспертиза сировини та продуктів тваринного походження /В.В Власенко. - Вінниця, 1999 .- 511с.
4. Волощук В. М. Біологія свиней: навч. посібн./ В. М. Волощук, В. О. Іванов. – Київ, 2009. – 304 с.

5. Генофонд свійських тварин України/ [Д. І. Барановський, В. І. Герасимов, В. М. Нагаєвич, А. М. Хохлов та ін.]; за ред. Д. І. Барановського, В. І. Герасимова. – Харків: Еспада, 2005. – 400 с.
6. Гетья А. А. Організація селекційного процесу в сучасному свинарстві / А. А. Гетья. – Полтава: Полтавський літератор, 2009. – 192с.
7. Інструкція з бонітування великої рогатої худоби молочних і молочно-м'ясних порід. Інструкція з ведення племінного обліку в молочно-м'ясному скотарстві. – Київ: ППНВ, 2004. – 76 с.
8. Інструкція з бонітування свиней. Інструкція з ведення племінного обліку у свинарстві / Затв. Міністерством аграрної політики України 17.12.2002 з 396. – Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2003. – 64 с.
9. Козир В.С. М'ясні породи худоби в Україні/ В.С. Козир, М.І. Соловійов. – Дніпропетровськ: ЗАТ, Поліграфіст, 1997. – 325 с.
10. Костенко В.І. Практикум із скотарства і технології виробництва молока та яловичини/ В.І. Костенко. – Київ: Урожай, 1996. – 256 с.
11. Кущенко А.Т. Тонкорунні породи овець/ А.Т. Кущенко, А.С. Дьяченко, А.С. Шелест, А.А. Волклв. – Київ, 1992. – 180 с.
12. Поліщук В.П. Бджільництво/ В.П. Поліщук: Підручник. – Київ: Вища шк., 2001.- 287 с.
13. Породи свиней в Україні / [В. П. Рибалко, Ю. Ф. Мельник, В. М. Нагаєвич, В. І. Герасимов та ін.]. – Харків: Еспада, 2001. – 128 с.
14. Практикум із свинарства і технології виробництва свинини / В. І. Герасимов, Ю. В. Засуха, В. М. Нагаєвич.- Харків: Еспада, 2003. – 224 с.
15. Рубан Ю. Д. Довідник з технології та менеджменту в тваринництві/ Ю. Д. Рубан. - Харків: Еспада, 2002.- 572 с.
16. Рубан Ю.Д. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини/ Ю.Д. Рубан. – Харків: Еспада, 2002. – 576 с.
17. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини/ [В.І. Костенко, Й.З. Сірацький, М.І. Шевченко та ін.]. – Київ: Урожай, 1995. – 472 с.
18. Сухарльов В.О. Вівчарство/ Сухарльов В.О., Дерев'янка О.П.. Харків, 2003 – 256 с.
19. Технологія виробництва молока і яловичини/ [В.І. Костенко, Й.З. Сірацький, Ю.Д. Рубан та ін.]: за заг. ред. В.І. Костенко. – Київ: Аграрна освіта, 2010. – 530 с.
20. Технологія виробництва продукції свинарства/ В. І. Герасимов, Д. І. Барановський, А. М. Хохлов, В. П. Рибалко. - Харків: Еспада, 2010. – 448 с.
21. Штомпель М.В. Технологія виробництва продукції вівчарства/ Штомпель М.В., Вовченко Б.О.: Навч. Видання. – Київ: Вища освіта, 2005. – 343 с.: іл.

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. [http:// www.nbuv.gov.ua](http://www.nbuv.gov.ua) – адрес пошукової сторінки реферативних матеріалів Національної бібліотеки України ім. Вернадського